

k trestu, podle svého uvážení buď obžalovaného sprostí, nebo užítí mírnější sazby, nebo nařídí obnovu řízení proti obžalovanému vedeného. V řízení dle § 22 zák. ze dne 26. prosince 1895, čís. 197 ř. zák. nelze však mluvit ani o »obžalovaném«, ani o »rozsudku«, ani o »trestu«, takže se ustanovení poslední věty § 292 tr. ř. na tento případ zřejmě nehodí. Že ustanovení toto dlužno vykládati přesně ve smyslu shora uvedeném, odpovídá plně i intencím zákonodárcovým, neboť trestní řád jedná v § 493 o objektivním řízení ve věcech tiskových, jež se podobá řízení dle § 22 shora uvedeného zákona; kdyby byl zákonodárce chtěl ustanovení poslední věty § 292 tr. ř. vztahovati také na toto objektivní řízení ve věcech tiskových, v němž se pojmy »obžalovaný«, »rozsudek« a »trest« rovněž nevyskytují, byl by § 292 tr. ř. stilisoval zajisté jinak, všeobecně. Generální prokuratura opírá svůj návrh také poukazem na rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 4. července 1921 č. j. Kr I 695/21 a na rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu vídeňského č. 37 sb. Avšak rozhodnutí tato vztahují se na případy, v nichž porušeny byly zásady trestního řízení. Rozhodnutí č. j. Kr I 695/21 týká se případu, v němž rozhodoval o nároku na přiměřené odškodnění proti státu za majetkoprávní újmy vazbou utrpěné nepříslušný soud, v případě, na nějž se vztahuje rozhodnutí nejvyššího soudu vídeňského č. 37 sb., jedná se o vadu řízení, spočívající v tom, že odvolací soud ihned zavrhl dle § 469 tr. ř. z formálních důvodů odvolání, aniž by byl vešel do meritorního rozhodování. V obou těchto případech musila tedy býti napravena křivda, jež se někomu stala následkem vady řízení. Zde však nejde o nějakou vadu řízení, nýbrž o nesprávné meritorní rozhodnutí příslušných stolic ve věci samé, na kteréž žádné z dovolaných rozhodnutí obdobně použití nelze. Vycházeje z těchto úvah, má zrušovací soud za to, že ustanovení poslední věty § 292 tr. ř. nelze na daný případ vztahovati, nehledě ani k tomu, že jedná se zde o řízení, jež nebylo zahájeno na návrh veřejného žalobce, nýbrž na návrh soukromý.

### Čís. 693.

**Pokud dlužno v jednání pachatelově spatřovati zločin dle § 222 tr. zák. a nikoli pouhé beztrestné jednání přípravné.**

**Pod skutkovou podstatu přečinu dle § 305 tr. zák. spadá též projev souhlasu, by zřízena byla »československá republika rad«, jakož i pouhé theoretické popady k jednáním v zákoně zapovězeným.**

(Rozh. ze dne 14. ledna 1922, Kr I 319/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost do rozsudku krajského soudu v Liberci ze dne 15. února 1921, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem dle § 222 tr. zák., přečinem dle § 305 tr. zák., přestupkem dle § 23 tisk. zák. a přestupkem dle § 8 tr. zák. a § 23 tisk. zák., vyhověl však zmateční stížnosti státního zastupitelství do téhož rozsudku, pokud jím byl obžalovaný sprostěn z obžaloby pro přečin dle § 305 tr. zák., napadený rozsudek v tomto směru zrušil a vrátil věc soudu nalézacímu, by ji znovu projednal a rozhodl — mimo jiné z těchto

## d ů v o d ů:

Uplatňovaný důvod zmatečnosti dle § 281 č. 5 tr. ř. nelze spatřovati v námitce, že rozsudkový závěr, dle něhož se stěžovatel pokusil, letáky rozšiřovati, jest prý v rozporu nejen se spisy, totiž s obsahem protokolu, ve stížnosti ostatně blíže nijak neoznačených, nýbrž i se samotným zjištěním rozsudku, dle něhož měl stěžovatel letáky při svém zatčení, k němuž došlo ze zcela jiného důvodu, ve svém držení. Ve skutečnosti brojí stížnost touto námitkou proti právnímu názoru, projevenému v rozhodovacích důvodech rozsudku v ten smysl, že stěžovatel již tím, že větší množství oněch letáků, znějících na československé vojáky a obsahujících výzvu k neposlušnosti vůči jich vojenským představeným, převzal a s nimi agitační cestu do Ú. nastoupil v úmyslu, že je rozdává, předsevzal jednání, vybočující z pouhé přípravy, že se tudíž dopustil činů, směřujících k tomu, aby byl uskutečněn úmysl, tvořící základ zločinu dle § 222 tr. zák., tedy činů, vedoucích ke skutečnému vykonání zločinu ve smyslu § 8 tr. zák. Stejně je tomu v příčině další námitky, uplatňované stížnosti v rámci vývodů, jimiž formálně provádí důvod zmatečnosti hmotněprávní ve smyslu § 281 čís. 9 a) tr. ř. v ten rozum, že prý onen rozsudkový závěr jest odůvodněn nedostatečně, jelikož prý se v rozhodovacích důvodech nedoličuje, p r o č jednání stěžovatelovo vybočuje z pouhé přípravy. Stížnost zároveň dovozuje, že vskutku, pokud totiž pachatel měl možnost, od zločinu to jest od rozdávání letáků ustoupiti, jde o pouhé přípravné jednání. Všemi těmito jednotlivými námitkami uplatňuje zmateční stížnost vlastně důvod zmatečnosti ve smyslu § 281 čís. 9 a) tr. ř., spatřující porušení zákona v tom, že nalézací soud zjištěné jednání stěžovatelovo, které dle názoru stížnosti odpovídá pojmu pouhého přípravného jednání, podřadil skutkové podstatě dokončeného zločinu ve smyslu § 222 tr. zák. Námitka je ve všech oněch svých jednotlivých obměnách bezpodstatna. V rozsudkových důvodech se k odůvodnění závěru, dle něhož stěžovatelovo jednání vybočuje z období pouhé přípravy, jest naopak na rovní činům, vedoucím ke skutečnému vykonání zločinu ve smyslu § 8 tr. zák., zdůrazňuje jednak, že stěžovatel znal obsah letáků, jednak, že letáky byly by musily, aby vyhověno bylo jich účelu, býti přímo či nepřímo rozděleny mezi československé vojáky, úmysl stěžovatelův pak že právě směřoval k tomu, aby byly rozděleny. Jakési bližší doličování důvodu, z něhož soud dospěl k závěru, že jednání stěžovatelovo vybočuje z období pouhé přípravy, jehož v rozsudku postrádá stížnost, mohlo z něho odpadnouti, aniž by se proto rozsudek stal zmatečným ať již s hlediska důvodu zmatku dle čís. 5 či dle čís. 9 a) § 281 tr. ř. O pouhém beztrestném jednání přípravném mohla by snad býti řeč nanejvýš v tom případě, kdyby o stěžovateli nebylo nic více zjištěno bývalo, než, že měl, jak nesprávně dovozuje zmateční stížnost, letáky ve svém držení. Rozsudek však zjišťuje v tom směru jak po stránce objektivní, tak i ve směru subjektivním mnohem více. Nelze proto ani v tom, že dalším výrokem rozsudkovým byl stěžovatel uznán vinným p o k u s e m přestupku dle § 8 tr. zák. § 23 zák. o tisku, spáchaným ohledně týchž letáků, spatřovati důvodně jakousi nedůslednost a zmateční stížnost marně se snaží dovoditi, že prý právě tento výrok dokazuje, že odsouzení stěžovatelovo pro zločin dle § 222 tr. zák. je neodůvodněno. Dlužno se tudíž obíratí pouze ještě otázkou, ne-

odporuje-li rozsudkový výrok zákonu zásadně již potud, pokud v jednání stěžovatelově shledána byla vůbec skutková podstata činu trestného, nikoli tedy pouhé arci beztrestné jednání přípravné, čili zda nalézací soud správně staví jednání stěžovatelovo na roveň činům, vedoucím ke skutečnému vykonání zločinu ve smyslu § 8 tr. zák. Pokus trestného činu je dán, jakmile úmysl, směřující k dosažení cíle, příčícího se trestnímu zákonu, došel činem výrazu, který z vnějších příběhů zcela bezpečně postřehnouti lze a kterým zároveň již i právní pořádek je ohrožován; na tom, zda se čin dosažení cíle více či méně přiblížil, nesejde. V tomto případě odpovídá pojmu činů, vedoucích ke skutečnému vykonání zločinu, zcela nepochybně jednání stěžovatelovo, který dle rozsudkového zjištění letáky, obsahující výzvu k československým vojinům k porušení poslušnosti, tedy prostředky, zcela nepochybně vhodné k tomu, by vojínové svádění byli ke zločinu, nejen u větším množství převzal, nýbrž s nimi, znaje neb aspoň tuše jejich obsah, také agitační cestu do Ú. nastoupil v úmyslu, je rozdati. Těmito skutky došel stěžovatelův úmysl, sváděti vojíny k určitému zločinu, výrazu, který z oněch vnějších příběhů zajisté již zcela bezpečně postřehnouti bylo lze a kterým zároveň již i právní pořádek byl ohrožován; v tom, že byl stěžovatel dle rozsudkového zjištění již na nádraží v L., byť z jiné příčiny, zadržen a že letáky, u něho nalezené, mu byly odebrány, dlužno spatřovati překážku ve smyslu § 8 tr. zák., pro kterou zločin arci dokonán nebyl. Právně mylným je v tomto případě názor stížnosti, že prý šlo o pouhé přípravné jednání po tak dlouho, pokud měl pachatel možnost, od zločinu ustoupiti; názoru toho nelze použiti tam, kde, jako je tomu v tomto případě, dokonání zločinu zmařeno bylo okolností, na vůli pachatelově nezávislou. Neprávem dovolává se stížnost dále domnělého zodpovídání se stěžovatelova, že by nebyl býval letáky rozšiřoval, kdyby si je byl býval dal přeložiti a byl takto zvěděl jejich obsah. Ona část stěžovatelova zodpovídání se zní dle protokolu o hlavním přelíčení v ten smysl, že by si byl letáky musil dáti přeložiti do němčiny, a pak že by byl arci musil za jejich obsah převzítí plnou zodpovědnost. V rozhodovacích důvodech rozsudku citován je tento údaj stěžovatelův ve znění, kryjícím se slovně přesně se záznamem protokolu, je tedy stížnost v nepravu i potud, pokud snad svou námitkou míní vytýkati rozsudku rozpor a tedy zmatek ve smyslu § 281 čís. 5 tr. ř. Právně bezpodstatnou však je okolnost, zaznamenaná v rozsudkových důvodech dle dalšího zodpovídání se stěžovatelova v ten smysl, že by rozdávání letáků v Ú. nebylo bývalo mělo smyslu „poněvadž prý v Ú. není vojska a jelikož tam ani stávky vůbec nebylo. Byloť by bývalo možno letáky vojinům v případě, nebylo-li by v Ú. opravdu posádky — a jen tento smysl možno přikládati stěžovatelově námitce — rozdávati jednotlivě a to ovšem bez ohledu, vypukla-li v Ú. právě stávka čili nic. Nelze proto ani z té příčiny činiti rozsudku důvodně snad výtku, že se onou obhajobou stěžovatelovou zvlášť neobírá. Neprávem brojí konečně zmateční stížnost proti rozsudku také potud, pokud se v jeho rozhodovacích důvodech v opoře na theorii o »dolus eventualis« dovozuje, že stěžovatel i v tom případě, že obsah letáků pouze tušil, je však přes to rozšiřovati se pokusil, si musil býti vědomi možnosti výsledku, že totiž vojíni budou přivedeni k neposlušnosti, a že schvalování tohoto výsledku odpovídalo zcela jeho tendencím. Právní zásada o »dolus eventualis« nachází v usta-

novení druhé věty § 1 tr. zák. plné opory, její používání hoví zákonu a nemůže býti s úspěchem bráno v odpor zejména způsobem, v němž libuje si stížnost zmateční.

Rozsudek spatřuje skutkovou podstatu přečinu dle § 305 tr. zák. v tom, že stěžovatel dne 16. prosince 1920 ve schůzi slovy »Ať žije československá republika rad!« vybízel, podněcoval a svěsti hleděl k činům v zákoně zapovězeným, že činy takové vychvaloval a je ospravedlniti hleděl. V rozhodovacích důvodech zdůrazňuje se v tom ohledu, že stěžovatel vystupoval v kritické době v Ú. a v Ch. jako komunistický agitátor, že při tom zastával stanovisko jedenadvaceti podmínek přijetí do komunistické internacionály, které svým příslušníkům ukládají zejména v bodech 3, 4 a 14 k dosažení komunistických cílů za povinnost také činnost nezákonnou, a že konečně tehdy ještě trvala stávka, vyšlá ze strany komunistické. Nálezací soud shledal ve slovech stěžovatelových při nejmenším pokus vyzývání, podněcování nebo svádění k činům nezákonným, uvedeným v oněch »jedenadvaceti podmínkách«, mimo to však i vychvalování a pokus ospravedlnění činů těch. Zmateční stížnost neodporuje svými vývody rozsudkovému zjištění, dle něhož zmíněné podmínky ukládají příslušníkům komunistické internacionály zejména v bodech 3, 4 a 14, k dosažení komunistických cílů za povinnost také činnost nezákonnou, nýbrž označuje pouze a to ve spojení s onou shora již odbytou námitkou snahu, uvést pojem »republiky rad« v souvislost s oněmi »jedenadvaceti podmínkami«, jako velmi nucenou a neudržitelnou. Trest obšírných vývodů stížnosti, touto otázkou se obírajících, lze shrnouti ve větu, že jednak možno býti komunistou a přívržencem republiky rad, zároveň však nebýti nadšencem pro oněch »jedenadvacet podmínek«, jednak že pojem »republika rad« neznamená nic jiného než republiku, v níž na místo parlamentarismu nastoupily t. zv. »rady«. Stížnost připouští, že přívrženci komunismu chtějí parlamentarismus odstraniti, má však za to, že, vysloví-li se kdo proti zařízení, jímž je parlament, nelze v tom ještě spatřovati skutkovou podstatu přečinu dle § 305 tr. zák. Především sluší zdůrazniti, že prv uvedenou částí svých vývodů stížnost vlastně způsobem, přičítám se ustanovení § 258 tr. ř., brojí proti přesvědčení, k němuž byl nálezací soud volnou úvahou výsledků průvodního řízení ve smyslu právě citovaného zákonného ustanovení dospěl v ten smysl, že stěžovatel jako jeden z vůdčích komunistů oněch »jedenadvacet podmínek« nejen znal, nýbrž že při svém vystupování jako komunistický agitátor zastával i jejich stanovisko. Ve věci samé pak snaží se stížnost marně popříti, že zavedení »republiky rad« znamená nikoli pouhé odstranění parlamentarismu, nýbrž jedno a sice vrcholné z oněch nařízení, jimiž dle programu jistých skupin má býti uskutečněno nastolení t. zv. »diktatury proletariátu«. Tato »diktatura proletariátu« je však konečným cílem komunistické internacionály, jak jednak nepokrytě hlásá bod první »jedenadvaceti podmínek«, jednak naznačuje první odstavec předmluvy k nim. Je-li tudíž ve stěžovateli, jak nepřímou připouští i zmateční stížnost, spatřovati přívržence »republiky rad«, pak možno, ba dlužno v něm týmž právem viděti i stoupence zásad, vytknutých v »jedenadvaceti podmínkách«, zejména i cílů a prostředků, naznačených v bodech 3 a 4 a 14 podmínek, ukládajících příslušníkům komunistické internacionály dle rozsudkového zjištění, jehož správnost ani stížnost nepopírá, také činnost nezákonnou. V bodě 3. podmínek ukládá

se komunistům za povinnost, zříditi všude nezákonný organizační aparát, který bude v rozhodném okamžiku straně nápomocen, aby splnila svou povinnost vůči revoluci, a označuje se jako naprosto nutné, aby ve všech zemích, kde komunisté nemají následkem stavu obležení a výjimečných zákonů možnosti, vésti veškerou svou práci zákonně, kombinována byla činnost zákonná s činností nezákonnou. Dle bodu 4. dlužno systematickou propagandu ve vojště tam, kde je podvázána výjimečnými zákony, prováděti nezákonně, dle bodu 14. musí konečně komunistické strany propagandu mezi vojenskými oddíly, které by měly býti vyslány k »zardoušení« dělnických republik, prováděti všemi prostředky ať zákonně či nezákonně. Provoláním slávy »československé republiky rad« tudíž stěžovatel nejen dal na jevo, že se sám s nezákonnou činností, ukládanou jedenadvaceti podmínkami, zejména jich bodem 3, 4 a 14 stoupencům komunistické internacionály, stotožňuje, nýbrž zároveň tím jiné k oněm nezákonným činům vybízel, podněcoval a svěsti hleděl, pokud se týče je vychvaloval a ospravedlniti hleděl, při čemž si, jak rozhodovací důvody zvláště zdůrazňují, také toho vědom býti musil, že svým výkřikem může otrásti názory jiných. Námitku stížnosti, že, zrazoval-li stěžovatel ve své řeči od pokračování ve stávce, tedy v jednání, v němž obvykle spatřuje se něco nezákonného, nelze tvrditi, že by byl svými závěrečnými slovy vyzýval k jednání nezákonnému, uvádí na pravou míru již rozsudek případně tím, že se v rozhodovacích důvodech jeho zdůrazňuje, že pro masy bývají dle zkušenosti právě závěrečná slova řeči neúčinnějšími. K tomu lze dodati, že důvod, z něhož stěžovatel od pokračování ve stávce zrazoval, mohl spočívat v ohledech taktických a pod., nikoli tedy v tom, že by byl stěžovatel pokládal stávku za něco nezákonného.

Oprávnění nelze odepřiti zmateční stížnosti státního zastupitelství, která, opíraje se o důvody zmatečnosti ve smyslu § 281 čís. 5, 9 a) tr. ř., směřuje proti oné části rozsudkového výroku, kterou obžalovaný sprostěn byl z obžaloby, vznesené naň pro přečin dle § 305 tr. zák. Jednak jest rozsudek ve výroku o skutečnostech rozhodných neúplným a tedy dle § 281 čís. 5 tr. ř. zmatečným. Tato vada rozsudku byla přivoděna zřejmě tím, že nalézací soud, opíraje se o svědecké údaje Dra R. a R. a dospěv na jich základě k závěru, v rozhodovacích důvodech rozsudku ostatně nikoli výslovně, nýbrž pouze reprodukcí oněch svědeckých údajů v ten smysl vyjádřenému, že šlo o theoretický rozhovor, theoretickou diskusi, nikoli tedy o jednání, které by zakládalo skutkovou podstatu přečinu ve smyslu § 305 tr. zák., pokládal za zbytečno, obsah řeči obžalovaného zjišťovati. Právní názor, z něhož nalézací soud takto vychází, je však zcela nepochybně mylným, a zmateční stížnosti, která odporuje s hlediska důvodu zmatečnosti dle § 281 čís. 9 a) tr. ř., dlužno i v tomto směru přiznati plné oprávnění. Jeť použití trestního ustanovení § 305 tr. zák. na rozdíl od pravidla, stanoveného §em 9 tr. zák., právě tam na místě, kde jde o pouze všeobecné, abstraktní a tedy theoretické popudy k jednáním nemravným nebo v zákonech zapovězeným. Stížnost dovozuje případně, že všude tam, kde vychvalování a pokus ospravedlňování činů takových (a stejně zajisté i vybízení, podněcování a pokus svádění k nim) nezůstalo jen theoretickým, dlužno v něm, pokud jde o popud k činům trestným, spatřovati buď návod ve smyslu § 5 nebo nedokonané svádění dle § 9 tr. zák. Oné povahy popudů k jednáním v zákoně zapo-

vězeným nemusila tudíž projevům obžalovaného nezbytně odnítí ani ta okolnost, že k nim snad došlo v rámci jakéhosi theoretického rozhovoru (diskuse).

#### Čís. 694.

**Dozorčí orgány zemské politické správy jsou úředníky ve smyslu § 105 tr. zák.**

**Tím, že sepsali protokol o nesprávnostech, shledaných při revisi hospodaření s mlýnskými výrobky a zaslali jej okresní správě politické, spolupůsobili při obstarávání veřejných záležitostí.**

**Rozdíl skutkových podstat §u 105 tr. zák. a §u 311 tr. zák. tvoří okolnost, zda šlo o rozhodnutí veřejné záležitosti čili nic.**

(Rozh. ze dne 14. ledna 1922, Kr II 333/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu ve Znojmě ze dne 21. března 1921, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podle § 105 tr. zák. — mimo jiné z těchto

#### důvodů:

S hlediska čís. 10 § 281 tr. ř. dovozuje stížnost, že u P-a a F-a nešlo o osoby, jež jsou povolány k rozhodování veřejných záležitostí; jejich funkce spočívá prý pouze v tom, že smějí při revisích ve mlýnech věci toliko za účelem zajištění a uložení u příslušného úřadu odejmouti, kdežto rozhodnutí přísluší pouze okresnímu hejtmanství, aniž by činnost P-a a F-a byla s tímto rozhodnutím v nějaké souvislosti nebo spojitosti. Takto popírá zmateční stížnost, že by šlo v tomto případě o veřejné úředníky, dále o veřejnou záležitost i o rozhodování veřejné záležitosti. Nemá však pravdu. Oba dva svědci P. a F. byli podle zjištění nalézacího soudu dozorčími orgány mor. zemské správy v Brně, přidělení okresnímu hejtmanství v T. Oba dva byli tedy již vyššími orgány, majíce právo dohledu. Takovéto orgány nazývá nařízení ze dne 22. září 1920, čís. 555 sb. z. a n. v § 19 úředními orgány a nelze vzhledem k tomu, že se toto nařízení opírá o nařízení čís. 390 z roku 1920 a toto zase o zmocňovací zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n., pochybovati o tom, že oba dva obstarávali v tomto případě z veřejného příkazu záležitosti vládní, když vláda byla zmocňovacím zákonem zmocněna, by na poli hospodářském sama opatření činila. Také šlo o záležitost veřejnou. Veškeré hospodářství mlýnskými výrobky bylo v době činu vyhrazeno státu, poněvadž jenom takto mohla se zabezpečiti výživa veškerého obyvatelstva a poněvadž jen takto mohlo býti zabráněno nepříznivým následkům z nedostatků prostředků k výživě plynoucích. Vyplývalo tudíž hospodářství s mlýnskými výrobky z důvodů čistě veřejných. Zbývá tedy již jen otázka, zda svědci P. a F. spolupůsobili při rozhodování veřejné záležitosti. I tuto otázku dlužno zodpověděti kladně. Zákon nepožaduje, aby podplácený úředník o veřejné záležitosti rozhodoval přímo sám; pro takový požadavek neposkytují opory ani slovné znění (»v případech«), ani